

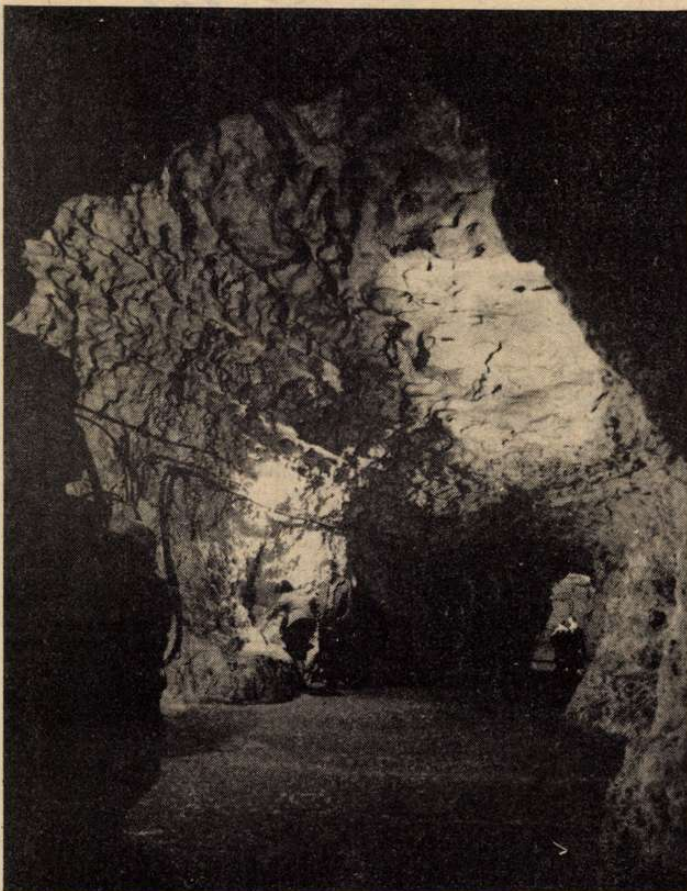
Hazai tájakon

Füred barlangja

Balatonfüred 300 éves pátinás üdülőhely és ismert gyógyfürdő a Balaton partján. A műemlékek, a kellemes víz, a szép természeti környezet sok turistát vonz ide. Füred híres barlangját, a Lóczy-barlangot érdemes felkeresni. A Balaton-parttól északra gyalogosan vagy kocsival is jól járható úton jutunk el a Tamás-hegy lábához, a Lóczy-barlang bejáratához. Mindjárt a barlang bejáratánál márványtábla fogad, melyet a Balatoni Bizottság helyezett el ide Lóczy Lajos, a nagy magyar természettudós és kutató emlékére. Lóczy Lajos (1849–1920) életéből közel 30 évet szentelt a Balaton és a Balaton-környék tudományos kutatásának. Jelentős szerepet vállalt a barlangkutatásokban is.

A Lóczy-barlang — hasonlóan a többi hegyvidéki barlanghoz — mészkőből alakult ki még a földtörténeti középkorban, a tengervíz által elöntött területen visszamaradt üledékből, mészsízből. A vulkánikus földmozgások hatására a hegyek kőzetei megtörttek, lesüllyedtek és meggyűrődtek. Részben a kőzet repedései mentén beszivárgó csapadék mosta ki a barlang-szerű mélyedést, de a Lóczy-barlangban az alulról feltörő hőforrások is hozzájárultak a barlangképződéshez, melynek nyomait az üstszerű bemélyedések, és csigavonalú kúrtók jelzik.

Kalandos a barlang feltárásának története. Amikor a kötőrők 1894-ben a Tamás-hegyen dolgoztak, hirtelen egy mélyedésre lettek figyelmesek, ahova az egyik munkás, szerszáma beleesett. Lenézve látta, hogy keskeny és mély szakadék tátong a lába alatt. Felnőtt ember nem tudott volna bejutni, így egy gyereket kerestek. A nyolc éves Kéry Gábor vállalkozott, hogy lemászik, és kihozza a beesett kőfejtő eszközt. Mikor a gyerek húsz méter hosszú kötéltre erősítve leereszkedett a nyíláson, elkialtotta magát,

A Lóczy-barlangban

hogy rövid a kötél, mert még nem ért a hasadék aljára. S elmondta, hogy nagyon szép, cseppkövekkel díszített üregeket lát lenn. Először arra gondoltak, hogy talán kincseket rejt a barlang, s hogy a törökök elől menekülő gazdag főurak rejthették el itt értékeiket kétszáz évvel ezelőtt. De a felülről megközelített barlang nem főúri kincseket, hanem értékes földtörténeti emlékeket rejtett. Mivel abban az időben nem volt megfelelő anyagi fedezet a barlang részletes feltárássára, a mélyedést betömték. S így egy ideig tovább őrizte a titkait. Közben Kéry Gáborból asztalosmester lett, s 1930-ban felidézte gyermekkori emlékeit, amikor a barlangban járt, és úgy határozott,

hogy résztvesz e barlang tudományos feltárássában.

A Földtani Intézet és a Balatoni Barlangkutató Bizottság segítségével elkezdték a barlang szakszerű feltárást, a munkálatokat Kadió Ottokár vezette. Eltávolították a barlangba került kötőrmeléseket, új bejáratot építettek, és újabb járatokat is felfedeztek. 1934-ben fejezték be a feltárást, s ekkor nyitották meg a nagyközönség számára.

Gondosan kiépített vasajtón keresztül, ötméteres alagúton át jutunk be a hosszú felszín alatti üregbe. Ennek oldalán megdőlt mészkőlapok jelzik a kőzet szerkezetét. Lépcsőn mehetünk tovább az úgynevezett lejtős fülkébe, amelynek oldalán szépen kifaragott téglafalra emlékeztető kőzetek sorakoznak, hűen tükrözve az évezredek természetformáló erejét. Néhol dróthálókkaal meg erősített dőlt falakra veti fényét a reflektor, és előtűnnek a „cseppkőrozsák”, melyeket a szénsavas hévízforrások alakítottak ki. Egy fa gyökere arról árulkodik a zord kővek között, hogy igen közel járunk a felszínhez. Lépcsőkön le- és felmegyünk, egy oldalfolyosón keresztül lehúzott fejjel és hajlított derékkal áthaladva az Alsó terembe érünk. Ismét lépcsőn jutunk tovább a Felső-terembe, ahol az átjárót vaspánttal támasztották alá, nehogy a 30 fokosan megdőlt mészkőfal megmozduljon. Ez volt a hajdani barlangbejárat még a kutatások elején, amit ezután betömték. Egy viszonylag vízszintes teremmel végződik a barlang bejárható része, ahonnan be lehet látni szinte az egész barlangot. Lejtős folyosón jutunk ki a szabadba.

A Lóczy-barlang légzőszervi megbetegedések, asztma ellen kiváló gyógyhely, melyet a kőzetben levő hajszálrepedéseken keresztül beáramló ózondús tiszta szennyezetlen levegőnek köszönhet.

Kéry Gábor asztalosmester, aki a barlang feltárássában jelentős szerepet játszott, készítette a füredi vörös templom faragott faszbrait. A barlang megnyitásakor hivatalos barlangvezetőként dolgozott itt a Balatoni Bizottság megbízásából.

Ma a barlang a Veszprém megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatalának gondozásában működik, és egész évben látogatható.

Kádár Erszébet

Szennyvíz, talajvíz

Gondok a településeken

Napjainkban országszerte egyre gyakrabban jelentkező probléma a települések területén a csapadékvíz rendezett elvezetésének hiánya, csatornázatlan területeken a szennyvíz elhelyezése és a kérdésekkel szoros összefüggésben a talajvíz szintjének gyors ütemű, folyamatos emelkedése.

Az elmúlt 15–20 évben a közművek teljes körű (víz, villany, gáz, szennyvíz- és csapadékcatorna) kiépítésére csaknem kizárólag a teletszerű, több szintes lakásépítéssel összefüggésben került sor. A családi- és társasház-, valamint üdülőépítésre felhasznált területeken — elsősorban gazdasági korlátok miatt — ugyanakkor csak a minimális közműellátás (víz, villany) valósult meg.

A településfejlesztésre, lakás- és közműépítésre Fejér megyében is jellemzőek az előzőekben vázolt aránytalanságok, melyek következtében Székesfehérváron, Dunaujvárosban, a Velencei-tó környékén és néhány nagyközségben a csapadékvíz, szennyvíz utánpótlás miatt nem történhet meg. Az „elzsirosodott” talaj tömegének növekedése gátolja a talajvíz függőleges és vízszintes irányú áramlását, hatása ezért egyértelműen káros.

Joggal merül fel a kérdés, mi az oka a felszíni és felszín alatti vizek erősödő kártételeinek?

Egy adott terület beépítésével a csapadékvíz lefolyási viszonyai alapvetően megváltozhatnak. A víz „útjába” épületek, kerítések, utak kerülnek, tereprendezések következtében változnak a lejtési viszonyok. Új utcák kialakítása általában nem jár együtt a csapadékvíz-elvezetés megfelelő megoldásával. A régi árkok, csatornák gyakran nem felelnek meg rendeltetésüknek.

Ezek a tényezők azt eredményezik, hogy a felszínre került víz lassabban jut el a befogadó vízfolyásba, „meghosszabbodott útja” alatt nagyobb mennyiség szivárog a talajba, növeli annak vízkészletét.

A hasznosítható lakóövezetek mind nagyobb arányú beépítése csökkenti a szabad talajfelszín, növényzetet. A csökkenő párolgási felületre ugyanakkor a burkolt területekről — tetők, térburkola-

tok — koncentráltan érkezik a csapadék, amely részben beszivárog, lassan elfolyik vagy a felszínen pang. A beépítés sűrűsége, a vízháztartást befolyásoló növényzet mennyisége és minősége ezért számottevő hatást gyakorolnak a talajvíz szintjének alakulására.

Korszerű családi-, illetve társasház vezetékes vízellátás nélkül ma már nem épülhet, szennyvízcsatorna nélkül azonban igen. A komfortos lakásokban a vízhasználat kimutathatóan jelentősen nagyobb, mint az ázott kútról vödörrel ellátott lakásokban. A nagyobb vízhasználat nagyobb szennyvízmennyiséget eredményez, melynek helyi elhelyezésére derítők, szikkasztók, elvileg zárt ürögörök épültek. Ezek a létesítmények tovább növelik a talaj vízkészletét, s van egyéb káros hatásuk is. A szennyvíz néhány év alatt a legkedvezőbb talajszerkezetet is tönkretesz, a szikkasztók környezetében a talaj kolmatálódik (elzsirosodik). A talajregenerálódás az állandó szennyvíz utánpótlás miatt nem történhet meg. Az „elzsirosodott” talaj tömegének növekedése gátolja a talajvíz függőleges és vízszintes irányú áramlását, hatása ezért egyértelműen káros.

A kényelmes vezetékes vízellátás hatására az ázott kútból egyre kevesebb vizet vesz ki a lakosság, a talajvíz mennyisége tehát így sem csökken.

Mindezen kedvezőtlen tényezők hatására az országban mindenütt ún. talajvízdombok alakultak ki a települések alatt. A talajvíz szintje az elmúlt 10 év alatt 4–7 m-t emelkedett, s ez a tendencia még ma is érvényesül.

Ezek után kíváncsiok ide a kérdés: mi a megoldás és ki fogja azokat elvégezni?

A belterületi vízrendezés és a szennyvízcsatornák kiépítése tanács feladat. A tanácsok a gondokat, jogos igényeket ismerik is, arra azonban nincs lehetőségük, hogy évtizedek településfejlesztési aránytalanságait, a jó szándékkal végrehajtott nagy tömegű lakásépítés következtében egyidőben jelentkező problémákat gyorsan megoldják. A kialakult

helyzet rosszabbodásának megakadályozásához, javításához és végleges megoldásához kis lépésekkel és széles körű társadalmi összefogással lehet eljutni. Az eredményre vezető módszerek ismeretek — csatornázás, alagcsövezés, zárt- és nyílt rendszerű csapadékvíz-elvezetés — az összefogás jogi lehetőségei adóttak.

Számos szép példája van a társulati úton történő csatornahálózat-fejlesztésnek, melynek során az érdekeltek — lakosság, üzemek, intézmények — az állami anyagi eszközöket kiegészítve valósítják meg a terület szennyvízelvezető rendszerét. A lakosság a rá jutó beruházási költséget, az érdekeltségi hozzájárulást 10–15 év alatt részletekben törlesztheti.

A közeljövőben új jogszabály megjelenése várható, amely a belterületi vízrendezési feladatokat társulati úton, lakosság bevonásával való végrehajtását is lehetővé fogja tenni.

A szervezett beruházási formák mellett komoly eredmények érhetők el a meglévő vízrendezési művek — árkok, csatornák, átvezetők — társadalmi munkával való karbantartásával, gondozásával.

A veszély, veszélyeztetettség átmenetileg mérsékelhető a meglévő házi szennyvízelhelyező létesítmények rendszeres, alapos karbantartásával, szikkasztók zárt tételével, ténylegesen zárt ürögörök létesítésével. Eredmény e téren azonban csak akkor remélhető, ha az állampolgárok nem egymásra várnak, hanem átértékelve közös érdekeiket, önként és együtt keresik a megoldást. Az épületek károsodását mérsékelheti a szigetelések felújítása, ahol erre mód van, új épület kivitelezése során pedig a korszerű anyagokkal elvégzett gondos szigetelés.

A tanácsok az elérendő célt és az addig megoldandó feladatokat ismerve, anyagi lehetőségeik függvényében, megfogják teremteni a folyamatos előrelépéshez szükséges feltételeket.

Kócsán János
vízügyi csoportvezető

A vb-titkár első napja

— Írnivaló mindig akad válaszolja érdeklődésemre Orosz Károly Enying nagyközség tanácsának elnöke.

— Készülünk augusztus 20-ra, ismét több napig tartó programot szervezünk, gondunk a víz, de ezt talán hagyjuk. De tudja mit, írja meg a vb-titkár első napját! Ma kapta meg a kinevezését, ha rááll, kifagathatja hogyan telt az első napja.

Kaptam az alkalmon, és bár Klemán Jánosné nem szívesen beszél önmagáról, mégis beleegyezett, hogy elmesélje első napját.

— A délelőtti szabálysértési ügyekkel telt el. Az egyik ügy hivatalos személy intézkedésének akadályozása volt, a másik becsületsértés. Ezek a szabálysértések időtrablók. A felek évekre visszamenően sorolnak — ha hagynánk — sérelmeiket. A figyelmeztetés állandó „tessék a mostani esetről beszélni, a friss sérelemtől”. Tizenegy óráig tartott a két ügy. Ma ellenőrzést tartott a költségvetési csoport az oktatási intézmények gazdasági hivatalában.

A beszélgetés közben nemcsak a ma eseményeiről ejtünk szót, hanem az elmúlt huszonhat esztendő-ről is. Klemán Jánosné a tanácsban nőtt fel.

— 1961-től dolgozom a községben, előtte a járásnál kezdtem. Mindent végig-tanultam, gyakoroltam. Itt — ha szabad ezt mondanom — én voltam az ügyeletes átvéző. Mentem tanfolyamra, voltam iparügyes gýműgyes, foglalkoztam a kereskedelemmel, építés-ügyi témákkal, legutóbb a pénzügyi csoport vezetője voltam. Az anyakönyv-vezetőséget hagytam ki egyedül a tanács munkából. Mától kinevezett vb-titkár vagyok, de ezzel a munkakörrel járó teendőket már egy ideje gyakorlom.

A kérdésre, hogy mi is a feladata a vb-titkárnak egy szóval tud válaszolni.

— A vb-titkár mindenek. Ennek ellenére szívesen vállaltam. Nem könnyű feladat, hiszen nemet is kell tudni mondani a törvényesség érdekében. Biztosan lesznek, akik megharagszanak rám. Szerencsére az emberek többsége törvénytisztelő, belátja, hogy a jogszabály kötelezi őt is és a törvény képviselőjét, a tanácsot dolgozót is.

Mozgalmas ez a meleg nyári nap. Csörög a tele-

fon, a szomszéd szobában az elnök, a nagyközségi párttitkár, a művelődési ház igazgatója az augusztus 20-i rendezvénysorozatról tárgyal, az előszobaajtón kopognak. Nincs ügyfelfogadás, mégis intézkednek.

— Nem küldjük el az ügyfeleket. Az a dolgunk, hogy segítsünk. Én mindig csodálkozom, ha a rádióban vagy másutt udvariatlan ügyintézésről hallok. Nálunk alapvetően, hogy a nagyközség lakóiért vagyunk, tehát igyekszünk mindent a lehető legjobban elintézni.

A nagyközségben már készülődnek az úgynevezett hatósági csoport létrehozására.

— A tanács épületéhez szeretnénk egy részt hozzátoldani, ott dolgozik majd ez az ügyfeleket fogadó csoport, egymástól elkülönítve, hogy zavartalanul foglalkozhassanak az ügyeiket intéző lakosokkal.

Négy óra felé közeleg az óramutató, hamarosan véget ér a vb-titkár első napja.

— Észre sem vettem, hogy valami megváltozott — mondja búcsúzóul Klemán Jánosné.

Kovalecsik Katalin

AZ ALBA REGIA

ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT

felvételre keres

építőipari szakmunkásokat,
segédmunkásokat,
betanított munkásokat,
kubikosokat.

Bérezés teljesítménybérben.

Kereseti lehetőség: 4500 Ft-tól 10 000 Ft-ig.

Jelentkezni lehet személyesen és írásban
a vállalat munkaügyi osztályán.

Cím:

8003 SZÉKESFEHÉRVÁR,
Ady E. u. 9—15. sz.

6655

iparcikk

ERIKA 60-AS TASKAIROGEP

3130,— Ft helyett 2570,— Ft

ERIKA 50-ES TASKAIROGEP

3100,— Ft helyett 2480,— Ft

AMIG A KÉSZLET TART!

SZÉKESFEHÉRVÁRON

a Kossuth utcai és Március 15. utcai
PAPIRBOLTOKBAN

8286

